

# DEMOKRACIJA

Leto X. - Štev. 15

Trst - Gorica 13. aprila 1956

Izhaja vsak petek

## Zakaj demokracija

Zadnje dni sem imel priliko parkrat slišati, kako se komunisti in sploh nasprotniki demokracije Slovencev v svoji propagandi poslužujejo sila enostavnega sklepanja. Začnejo s preprosto trditvijo: »Demokracija je demokracija.« In ko jim sobesednik pritrjuje, dodajo: »Vidiš, zato so tudi tvoji slovenski demokracije popolnoma isto kot italijanski demokracije. Med njimi ni nobene razlike.« Prepričani, da so s tem približali veliko resnico zaključijo: »Bodi torej pameten, saj menda ne boš volil Italijane! S tem sklenjen je krog: ker so italijanske demokracije politične stranke napram Slovincem takšne in takšne, ne bi smel noben Slovenec voliti slovenskih demokratov.

Kakor sta na dlani vsa nainost in ves nesmisel tega sklepanja, je vendar zanimivo, da se nekateri ljudje le vprašujejo, kje je vendar tisto, kar pri tem ne drži. Nasprotnikom se upirajo bolj zaradi tega. Cutijo, da ni tako, ker jim neki notranji glas govori, da nasprotniki laže. Ne vedo pa v čem je bistvo nesmisla teh komunističnih trditvev.

Poskusimo torej čim preprosteje razložiti bistvo vprašanja. Kaj je demokracija? Je to morda krakarjski program?

Mnoge stranke imajo res v svojem programu zapisano, da se bodo borile za demokracijo načela. Toda s tem je povedano kvečjemu, kako bo posamezna stranka kaj delala, ne pa kaj bo napravila. Demokracija je način vladavine. Demokracija so lahko stranke, ki se zavzemajo za najrazličnejše cilje, ki zastopajo najrazličnejše stanovne, struje in tudi svetovne nazore. Tako imamo lahko krščanske demokrate, pa tudi muslimanske ali pa budistične demokrate; kmetijske, delavske, meščanske, pa tudi splošno narodne ali, če hočemo, ljudske demokracije stranke; svoje demokratske stranke imajo lahko vsi narodi. Tako sta obe vodilni britanski stranki demokratski stranki. Francozi, Nemci in drugi imajo po več različnih strank, katerim se ne more reči, da ne bi bile demokratske. Isto velja tudi za Italijane.

Pred drugo svetovno vojno je bilo tako tudi v Jugoslaviji. Danes, ko je tam zmogel komunizem, je seveda drugače. Slovenske demokratske stranke delujejo lahko samo v tujini, predvsem med narodnimi manjšinami, ki živijo v demokraciji urejenih državah. V vsakem primeru pa so to slovenske demokratske stranke. Kakor nobenemu Francozu ne pade v glavo, da bi očital svojim demokratskim sonarodnjakom, da so britanski ali nemški prodanci samo zato, ker se zavzemajo za demokracijo, ki je povsod bistveno enaka, tako tudi noben Slovenec ne more istovetiti slovenskih demokracijskih strank z italijanskimi demokracijskimi strankami samo zaradi tega, ker so pač demokracije.

Komunisti seveda, ki navajajo, svoje ljudi na popolno vstopenje, je to, da je komunizem povsod eden in isti, pa naj bo to na Kitajskem, v Rusiji ali pri nas, le težko to razumejo ali pa se vsaj delajo, da ne morejo razumeti. Zanje ne šteje narodnost, ni jim mar človekova osebnost in svoboda. Oboje je dovoljeno samo kolikor se giblje v okviru partije in služi njenim koristim. Kje šele, da bi priznavali ljudem, da lahko mislijo drugače kot oni, da se lahko razvijajo za drugačne programe!

Saj vidimo kako je v komunističnih državah, pa naj gre za »sešeno« ali »kolektivno« diktaturo, ki je zdaj postala moderna.

Nasprotno pa je skupna oznaka vseh demokratov prav ta, da zahtevajo naj vladajo ljudstvo, naj pri oblasti sodelujejo vse skupine, v katere se ljudstvo zbraja, pa čeprav se bo pri tem en del opredelil za takšen, drugi pa za drugačen program.

Demokracija so proti temu, da bi jih kdo s silo »komandirala« in da bi morali čakati šele na njegovo smrt, da povedo o njem resnico, kakor se to dogaja v komunističnih deželah. In kot ne želijo biti »komandirani«, prav tako tudi ne želijo »komandirati«. Vsaka zares demokracijska stranka dopušča delovanje tudi drugačnim demokracijskim strankam, tudi takim, ki z njo tekmujejo. Zato imamo na primer Slovenci v Avstriji in Italiji lahko svoje lastne demokracijske in celo nedemokracijske stranke (kot so po svoje bistvu komunisti in titovci), ne da bi zato bilo potrebno, da bi to bile sekcije tukajšnjih režimskih strank. Drugače je slučaj na drugi strani meje, v Jugoslaviji, kjer ni politične svobode. Tam imajo vsi državljani, torej tudi narodne manjšine, res lahko politične or-

(Nadaljevanje na 2. strani)

## SLOVENSKA LISTA

Tržaški Slovenci bomo prihodnji mesec že tretjič stopili pred volilne skrinjice. Spustili bomo vanje glasovnice, da pokažemo, koliko nas je in kako mislimo.

Oboje je važno. Zato bomo tudi tokrat stopili skupaj močje in žene, ki menimo, da moramo v odločilnih trenutkih misliti predvsem na potrebe našega tako izpostavljenega in težko preizkušenega ljudstva. Zdravjevala nas bo skupna Slovenska lista. Ta daje mesta za vse, ki iskreno in značajno mislijo.

Ne bomo napravili tako, kot delajo nekateri, ki se izramu pred slovenskim imenom pokrivajo s figovim listom raznih Cucchiijev in Magnanijev. Prav tako ne bomo sledili primeru tistih, ki so se, ker si ne upajo misliti z lastno glavo, zatekli v Komunistično partijo Italije, ki jim po taktiki iz Moskve ukazuje danes to, jutri pa drugo. Leta 1948 »Dol Tito! Živel Stalin!«, zdaj, leta 1956, pa »Živel Tito! Dol Stalin!«.

Na Slovenski listi bodo kandidirali močje in žene, ki ne menjavajo političnih prepričanj kakor srajce, ki delajo tako, kot gorvé, ne pa narobe.

Naš volilni znak bo zopet tradicionalna lipova vejica, ta politični grb tržaških Slovencev.

Temeljito bomo prerešali svoje vrste. Sprejeli bomo vsakogar, ki so mu pri srcu predvsem potrebe tržaških Slovencev, prav tako pa bomo izključili vsakogar, ki je doslej te potrebe izgraval in je pokazal, da so mu zgolj sredstvo za privabljanje ljudi in njih glasov ter za pridobivanje zaupanja. Prav tako ne maramo imeti opravka z ljudmi, ki si v odločilnih trenutkih, ko nam je šlo za biti ali ne biti, niso upali vsakomur povedati, kar mu je šlo, ker so pač nekoga morali vedno hvaliti, druge pa grajati.

Čas je, da potegnemo točnejše in končne račune. Polozimo roko na srce in se vprašamo, koliko in kdo vse je ostal zvest obljubi, ki smo si jo svoječasnno zadali glede ureditve tega ozemlja? Kdo je bil že v tistem trenutku krivoprišežnik, ker je eno izjavljal, drugo pa mislil in delal?

S takšnimi ljudmi, s katerimi smo pri zadnjih občinskih volitvah tudi nastopili v naših podeželskih občinah, je po žalostnih izkušnjah in političnem slepomu vsaka možnost sodelovanja pokopana. Hočemo imeti možébesede in značaj, ne pa čunje, s katerimi ena ali druga roka prosto briše komaj dobro izgovorene prispege. Kaj hočemo z možmi in organizacijami, ki nimajo svoje glave, ki nimajo svoje volje in kot takšni tudi ne morejo imeti hrbtenice, kakršne zahteva tržaška burja?

Vzpodbujajoče je, da velja to le za peščico voditeljev. Ostalo naše ljudstvo pa je v svoji veliki večini spoznalo, kako grdo je bilo prevarano. Vsem tem, ki jih je, pa čeprav na njihovih

stranpoteh, vodila dobra vera, prepričanje, da koristijo sebi in rojakom, je seveda pot v našo sredo odprta. Otresejo naj se nepotrebnih predsodkov, ki jih morda čvirajo, da bi videli, kako stoji stvar, pa bodo spoznali, da bodo samo med nami našli svoj domači svet in posluh za svoje želje, ki so obenem naše želje.

Kričijo, da se je treba boriti najprej za komunizem, za ta in oni socializem, za Pinka ali Palinka, nihče pa se ne vpraša, kaj nam po magu uredničenega enega ali drugega programa, če Slovenci kot takšni ne bomo priznani, če bomo zapostavljeni, če ne bomo ob takšnih priložnostih, kot so volitve, pokazali, da smo tu prisotni, da nas je toliko in toliko ter moramo temu primerno dobiti tudi tolikšne in ne manjše pravice? Utvara je, da bi narodna manjšina v okviru strank večine lahko uspešneje zastopala svoje koristi, kot pa če v lastnih zadevah nastopa samostojno. Brez zajamčenih, priznanih in tudi izvajanih manjšinskih pravic pa za pripadnika narodne manjšine ni dostojnega življenja. Naj

bo komunist, socialist ali demokristjan, povsod bo nosil svoj narodnostni pečat in bil predmet zapostavljanja.

Kot dan je torej jasno, da mora vsaka trezna narodna manjšina najprej izpričati svoj obstoj, šele potem lahko zahteva svoje pravice. Za tistega, ki ga ni, ni pravice. Če se neko sam sramuje svojega imena, ne more zahtevati, da mu ga bodo spoštovali drugi.

Vemo, da bodo nasprotniki kričali, ker delamo tako, kot pamet ukazuje in kot uči zgodovina vseh narodnostnih skupnosti, ki so se znašle v podobnem položaju kot smo tržaški Slovenci. Morda ni bilo nikdar težje kot je danes slediti zdravemu razumu, ne pa slepih strastem. Toda za vse, ki jih ne slepijo prazna gesla in obljube, je jasno: Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal!

Smatramo, da si morajo tržaški Slovenci najprej sami pomagati, da morajo dokazati, da so. Tega ne dela ne Cucchijska, ne Magnanijeva, ne Vidalijska, ne Tolgatijska lista. Zato je potrebna Slovenska lista!

## IZJAVA IN POZIV SDZ ZA GORIŠKO

Ker se je oboževanje Stalina po zadnji vojni razpaslo tudi med goriškimi Slovenci, smatra Slovenska demokratska zveza za potrebno, da ob zlomu tega kulta izrazi svoje mnenje glede razkritja Stalinovih zločinov. Zato je na svoji seji dne 4. aprila 1956 sprejela naslednje:

### IZJAVA IN POZIV:

Sovjetski komunistični voditelji s Hruščevom na čelu, ki je glavni tajnik ruske komunistične partije, so na XX. kongresu partije v Moskvi javno izpovedali, da je Stalin sam trinoško izvajal vso oblast v državi in partiji. Dal je zapreti in pobiti veliko število ruskih komunističnih veljakov, vojaških voditeljev in strokovnjakov. Sam je zasnoval razne zarote in atentate in jih ukazal izvršiti. Dal je umoriti Kirova, tajnika partije v Leningradu in člana centralnega komiteja boljševikov. Zaradi tega je potem preganjal ljudi, ki se mu niso pokoravali in ki so bili njegovemu častihleplju in oblastizetnosti na poti, ter jih dal pobiti na tisoče. Tudi, da je dal zastrupiti Maksima Gorkega, socialističnega pisatelja svetovnega slovesa. Slepo je verjel Hitlerju, s katerim je bil sklenil pogodbo o nenapadnosti. Ni pa verjel svojim generalom, ki so zvedeli za dan in uro nemškega napada na Rusijo. Sposobnih generalov ni maral poslušati. Danes mu očitajo, da jim je večkrat vsilil svoje strateške načrte. Tako je ob eni sami priložnosti povzročil izgubo 600.000 vojakov. To je le nekaj zločinov in napak tega komunističnega voditelja, katerega so tudi pri nas kovali v zvezde.

Slovenska demokratska zveza pa pri tem

ugotavlja

naslednja dejstva:

1. Ves svobodni svet je že davno obsodil Stalinove in sploh komunistične zločine, katere sedanjí komunistični voditelji šele danes odkrivajo in obsojajo.

2. Vsa razkritja ogabnih in zločinskih dejanj prav nič ne spreminjajo dejstva, da je Leninov komunistični program ostal vedno enak in da je njegov končni cilj trajna komunistična diktatura na vsem svetu.

3. Vse komunistične revolucije in diktature — tudi diktatura jugoslovanske kompartije pod vodstvom Tita, Rankovića, Kardelja, Kraigherja in tovarišev — se vzdržujejo samo s terorjem. Ustrahovanje so občutili tudi Slovenci na Goriškem. V avgustu 1947 so komunistični teroristi ugrabili Slavka Uršiča iz Kobariida, soustanovi-

## Želimo mir, a se ne damo izzivati

Ze pretekli terek zvečer je bila policija obveščena, da so neznani storilci oskrnili spomenik bazoviških mučencem. O stvari pa se je v mestu razvedelo šele v četrtek, ko je bil naš list že v tisku. Dogodku nismo mogli posvetiti več kot nekaj vrst. Zato se danes vračamo k temu najnovejšemu vandalskemu podvigu, za katere smo upali, da se ne bodo več ponovili. Videti pa je, da se v podzemlju še vedno skrivajo tipti, ki skušajo zdaj vsaj skrivaj počenjati to, kar so nekoč počenjali javno.

Pieteta do smrti, celo do sovražnika, ki je v izpolnjevanju svoje dolžnosti, v službi prepričanja, da izpolnjuje koristno in pravično delo, izgubil svoje življenje, je splošno priznana. Narodi si medsebojno oskrbujejo vojaška pokopališča, nikjer se ne skruji grobov. Če velja to za sovražnika, mora veljati toliko bolj za žrtve borbe proti nasilju, ki je bilo neznosno za tukašnje Slovence, težko pa tudi za vse svobodoljubne Italijane. Zato je toliko bolj obsodbe vredno, da je oskrum bi vsem Slovincem širom sveta znane bazoviškega spomenika že naslednji dan sledila še oskrumba partizanskega groba na katinarskem pokopališču.

Zločinske povzročitelje tega vandala smo bodla v oči imena štirih bazoviških junakov, katerih usmrtnitev je v svoji knjigi obsodil tudi pokojni minister Sforza, ki mu pač nihče ne more očitati, da ne bi bil dober Italijan. Razbili so kamne, ki nosijo na stebru njihovo ime, razbili pa so tudi obe spominski plošči, ki sta pritrjeni na vznožju spomenika.

Medtem pa je že povsem jasno, da je v Angliji »ljudsko fronta« pokopano. Britanska delavska stranka je odločno proti kakršni koli nameri Hruščeva in Bulganina, da bi kakorkoli že poskušala kaka takšna snubljenja. Kakršna koli povezava s komunisti pomeni za socialiste smrten poljub, je dejal Alfred Rubens, glasnik Delavske stranke.

Medtem je skoro ves britanski tisk z ogorčenjem obsodil sovjetsko vsiljivost in v polnem potrdil mnenje ministrskega predsednika Edena, ki je Sovjetom sporočil, da Velika Britanija nima namena dopuščati sovjetskim izletnikom, da bi na britanskem ozemlju ponavljala napade, s katerimi sta bila tako gostobesedna in darežljiva v Indiji in Burmi.

Tako bo sovjetski obisk v Angliji nekoliko manj prijeten in »uspešen«, kakor pa sta se nadejala Stalinova dediča.

Na grobu katinarskega pokopališča so razmetali kamene. Policija še ni našla sledov, ki bi omogočili aretacijo storilcev. Po dveh podobnih dogodkih, ki sta se ponovila v razmeroma kratkem razdobju, pa se boji, da gre za načrtno akcijo in je zastražila vse ostale spomenike protifašistične borbe v okolici. Tudi tržaški občinski svet je soglasno obsodil podlo dejanje, ki žali najplemenitejša čustva pietete in seje nemir v krajevno narodnostno sožitje.

Upamo, da vsa poizvedovanja ne bodo zaman, in da ne bodo dopustili, da zadeva zapade pozabi. Kaj takega bi temne in škodljive elemente samo opogumilo, da začeto delo nadaljujejo. Če se enkrat plaz sproži, se ne ve kje se ustavi. Kdor začneja s skritim rušenjem spomenikov, preide na odkrite napade na razne sežede in organizacije in od tam je samo korak do še bolj nasilnih dejanj. Slovenci zahtevamo, da oblasti kaj takega že v kali zatregjo. Ne maramo razdorov in preprirov, ne moremo pa tudi dopustiti, da nas kdo nezakonitno žali in iznerva. Prepričani smo, da bodo oblasti, ki imajo ves interes, da vladatu tu mir in sloga, poskrbele, da bo razne vročerežnje minila volja za takšna »junaska« dejanja.

### Dva sestanka članov SDZ

V nedeljo 15. t. m. ob 9.30 bo v prostorih v ulici Machiavelli 22-II sešla Sbirga odbora Slovenske demokratske zveze z sledečim dnevnim redom:

- 1) Poročilo Ožjega odbora;
- 2) Volitve;
- 3) Slučajnosti.

Zaradi važnosti seje prosimo odbornike, da se je zanesljivo udeležijo.

V nedeljo 15. t. m. ob 10.45 bo v istih prostorih sestank članov in somišljenikov Slov. demokratske zveze z dnevnim redom:

- 1) Politični in gospodarski položaj z ozirom na volitve;
- 2) Slučajnosti.

### Naraščanje upornih akcij na Poljskem

Iz na Dunaj preko Stettina došlih vesti je razvidno, da ima komunistični režim na Poljskem vedno večje težave zaradi notranjih nemirov, pri katerih igrajo glavno vlogo desetine oboroženih čet, ki so se »specializirale« v odstranjevanju komunističnih funkcionarjev, v napadih na policijske postaje in v uničevanju skladišč in tovarn, ki so last države.

telja Slov. dem. zveze za Goriško, člana njenega prvega odbora in urednika »Demokracije«. Ze prej pa so pobili 12.000 slovenskih fantov, ki so bili vrnjeni s Koroškega. Medvojne žrtve komunizma pa so neštene in jih nikoli ne bo mogoče popolnoma ugotoviti.

4. Ustanovitelj boljševiške partije, Lenin, je zasnoval teorijo trajne proletarske diktature. Oznanjeval je in dal izvršiti množične pokolje. Zaradi neumne gospodarske politike je v Ukrajini, bivši žitnici Evrope, umrlo za lakoto več milijonov ljudi. Njegovo delo je nadaljeval Stalin, čigar nasledniki Hruščev, Bulganin, Malenkov, Mikojan in drugi niso nič boljši, ker se danes držijo v sibirskih koncentracijskih taboriščih na milijone ljudi, med katerimi je največ kmetov in delavcev. Prav taki zločinci so češki komunistični voditelji, ki so dali ubiti sina velikega Masaryka, in ogrski Rakosi, ki je dal ministrstva Rajka obsoditi na vešala, a ga zdaj proglasa za nedolžno žrtev Stalinovega nasilja. Izvzeti ne moremo niti Tita in njegove tovarišje, ki je zakrivila smrt sto in sto tisočev državljani, ki je upropastila jugoslovansko gospodarstvo, uničila svobodnega kmeta in oropala vse ljudstvo politične, kulturne, gospodarske in verske svobode.

5. Sedanjí voditelji ruskega komunizma obsojajo Stalina le zaradi zločinov, katere je zagrešil nad komunisti samimi, nad člani partije, ne pa tudi zaradi drugih še večjih zločinov nad nekomunističnimi kmeti in delavci.

Zaradi vsega navedenega Slovenska demokratska zveza za Goriško

smatra,

da ima obsodba Stalina od strani komunističnega vodstva samo namen, preslepiti in uspasvati moralno, politično, gospodarsko in vojaško pripravljenost svobodnega sveta, katere se svetovni komunizem boji.

Zato

poziva

vse svoje člane in somišljenike ter vse Slovence v zamejstvu, naj ne verjamejo nobeni komunistični propagandi, kajti kakor je bila lažljiva propaganda za Stalina, tako je lahko lažljiva vsaka druga komunistična propaganda. Slovenci naj ohranijo zvestobo demokracijskim načelom in naj vedno in povsod podprejo slovenske protikomunistične politične organizacije, ki so od vsega začetka obsojale komunistični teror in zločine.

Gorica, 4. aprila 1956.

SLOVENSKA DEMOKRATSKA ZVEZA ZA GORIŠKO





## Partijcem v opozorilo!

NOV 1964